

**กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์: การสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อการดำเนินชีวิต
อย่างสันติสุขท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้**
**SAIBURI LOOKER GROUP : Social Networking for Peaceful
Living amidst unrest in the Southern Border Area**

กนกพร มาลัยหอม,* กานดา จันทรแย้ม และเก็ดถวา บุญปราการ
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตหาดใหญ่

***E-mail: Binggoindy@gmail.com**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาสร้างเครือข่ายทางสังคม และกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มสายบุรีลูกเกอร์ อันจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์แกนนำหลักของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ จำนวน 3 คน จากทั้งหมด 4 คนตามความสมัครใจ และผู้ให้ข้อมูลซึ่งเคยร่วมกิจกรรมหรืออาศัยในพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี และพื้นที่ไซเบอร์เฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER ตลอดจนภาคีเครือข่ายของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ จำนวนทั้งหมด 30 คน ผลการศึกษาพบว่าการสร้างเครือข่ายทางสังคมและการทำกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์เกิดขึ้นผ่านพื้นที่ 2 แห่ง ได้แก่ พื้นที่กายภาพในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี และพื้นที่ไซเบอร์ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER โดยสมาชิกที่เป็นคนสายบุรีโดยกำเนิด ซึ่งทุกคนล้วนมีความสนใจในเรื่องเดียวกันและมีเป้าหมายเดียวกัน ทั้งนี้การขยายเครือข่ายทางสังคมเริ่มต้นด้วยการทำกิจกรรมบนพื้นที่กายภาพในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี และพื้นที่ไซเบอร์บน เฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER ผ่านงานศิลปะ ประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า และภาพถ่ายในอดีตเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความรู้สึกร่วมกันถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีตของอำเภอสายบุรี อันนำไปสู่การดำเนินชีวิตได้อย่างสันติสุขโดยปราศจากความหวาดหวั่นหรือความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่ายทางสังคม กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ สันติสุข

Abstract

This study explored social networking and social activities of SAIBURI LOOKER GROUP which would lead to peaceful living amidst the unrest in the Southern Border Area. Data of this qualitative research were gathered through observations and interviews with three out of the four leaders or those living in Saiburi District, Pattani Province. Other informants were two new members of the group who conducted activities with the group and had been in the physical space as well as the cyberspace of SAIBURI LOOKER Facebook fanpage; and network members of SAIBURI LOOKER GROUP of 30 person. The data were categorized, interpreted, concluded, and presented with analytical description. The study found that the social networking and social activities of SAIBURI LOOKER GROUP originated through two types of spaces: a physical space in Saiburi District, Pattani Province, and a cyberspace on a Facebook fanpage called SAIBURI LOOKER. They had the same interests and goals which were to do social development work, to build identities in individuals by raising awareness of love for hometown among locals. The social networking began with organizing activities in the physical space of Saiburi District, Pattani Province, and a cyberspace on Facebook fanpage SAIBURI LOOKER through artworks and history using storytelling and photographs of the past to link mutual feelings with the prosperity of Saiburi in the past, so that they could live their lives peacefully without depress or feeling suspicious of each other.

Keywords: Social networking; Saiburi Looker group; the Southern Border Area; peacefully

บทนำ

ในอดีต “อำเภอสาบบุรี” เคยเป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรืองจากการเป็นเมืองท่าขนส่งสินค้าที่สำคัญ มีเรือสินค้าจากต่างชาติมากมายได้มาแวะเวียนแลกเปลี่ยนสินค้ากันในบริเวณท่าเรือของเมืองที่รู้จักกันในชื่อ “ท่าสำเภา” ทั้งชาวจีน ชาวโปรตุเกส หรือชาวอาหรับ เป็นต้น (แผนงานนโยบายสาธารณะเพื่อการพัฒนาอนาคตของเมือง ศูนย์ศึกษา

มหานครและเมือง วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต. 2558) นอกจากนี้ยังมีมรดกทางทะเลอุดมสมบูรณ์ และเป็นหนึ่งใน 7 หัวเมืองเก่าแก่ของจังหวัดปัตตานี (ปฐมบทแห่งลุ่มน้ำสายบุรี. 2558) อีกทั้งมีสถาปัตยกรรมทั้งดงม อาทิตยารายา และบ้านพิพิธภักดี ตลอดจนมีโรงพยาบาลคริสเตียนซึ่งก่อตั้งโดยกลุ่มมิชชันนารี เป็นโรงพยาบาลที่มีอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย รวมถึงเป็นอำเภอที่มีความหลากหลายทางศาสนา ชาติพันธุ์และวัฒนธรรม แต่ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบปี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สร้างความตื่นตระหนกให้กับประชาชนทั่วประเทศครั้งสำคัญ ในวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 เมื่อกลุ่มผู้ก่อการร้ายนับร้อยคนพร้อมอาวุธครบมือได้ทำการบุกปล้นปืนในฐานปฏิบัติการทักษิณพัฒนาที่ 34 กองพันทหารพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวง-นราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านปีเหล้ง ตำบลมะรือโบออก อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส (สิทธิชัย ศรีวงษา. 2554) ทั้งนี้อำเภอสายบุรีได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้ง สถิติเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี พ.ศ.2547-พ.ศ.2558 ซึ่งรวบรวมโดยศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ หรือ DeepSouthWatch พบว่ามีเหตุการณ์ทั้งสิ้น 707 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิตจำนวน 293 ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวน 474 ราย นับรวมความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของชาวเมืองสายบุรีแล้วไม่สามารถประเมินค่าได้ เหตุการณ์ความไม่สงบเหล่านี้เริ่มทำให้ความทรงจำทางสังคมของผู้คนในอำเภอสายบุรีจางหายไป ภาพความสุข ภาพความทรงจำในวัยเด็กของคนในพื้นที่อำเภอสายบุรีกำลังถูกลบเลือน และถูกกดทับด้วยความรู้สึกหวาดกลัว หวาดระแวง ภาพความรุนแรงอันเป็นเสมือนบาดแผลที่สร้างรอยร้าวในจิตใจให้กับชาวเมืองสายบุรี จึงทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอสายบุรีมีความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นภาพแห่งความสุขในอดีตเริ่มจางหายไป (เสียงจากสายบุรีวันนี้ยังหวาดภัย. 2555)

ปัจจุบันได้มีความพยายามของคนมุสลิมในพื้นที่ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี จัดตั้งกลุ่มภาคประชาสังคมกลุ่มหนึ่งได้สร้างสันติภาพโดยสื่อสารจากคนในพื้นที่ภายใต้ชื่อ “สายบุรี ลูกเกอร์” (SAIBURI LOOKER) เพื่อเป็นตัวแทนในฐานะนักเฝ้ามองการเปลี่ยนแปลงของเมืองสายบุรี และเรียกคืนความทรงจำต่างๆในวัยเด็กเกี่ยวกับอำเภอสายบุรี แล้วถ่ายทอดให้ผู้คนในสังคมได้รับทราบ (คืนความทรงจำสายบุรี จังหวัดที่หายไป. 2556) ซึ่งจากงานสานเสวนาสารณะเรื่อง “พื้นเมืองสาย จากนักเฝ้ามองแห่งสายบุรี” ที่จัดขึ้น ณ ห้องสมุดมูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์ เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2557 โดยมีอานัส พงศ์ประเสริฐ ตัวแทนจากกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ร่วมแลกเปลี่ยนพูดคุยในครั้งนั้นด้วย จึงทำให้ทราบว่าจุดเริ่มต้นของกลุ่มมาจากความชอบ

ส่วนตัวหลังจากที่เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในอำเภอสายบุรีและได้ถ่ายภาพสถานที่เหล่านั้นเอาไว้เพื่อเป็นความทรงจำ ซึ่งภาพถ่ายที่ถูกถ่ายไว้ภายหลังไม่เพียงช่วยบันทึกความทรงจำเท่านั้นแต่กลับเป็นโอกาสที่ดีในการเปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้สภาพแวดล้อมในอำเภอสายบุรี และระหว่างทางยังทำให้ได้ร่วมพูดคุยกับผู้คนมากมายในหลาย ๆ พื้นที่ของอำเภอสายบุรีอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่าความชอบส่วนตัวในครั้งนั้นได้ก่อให้เกิดเป็นประสบการณ์ใหม่ ๆ แง่มุมใหม่ ๆ ในอำเภอสายบุรีที่ไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน การรวมตัวของกลุ่มสายบุรี ลุกเกอร์ (SAIBURI LOOKER) จึงกำเนิดขึ้น (เกสรบัว อุบลสรรค์, 2558)

ทั้งนี้กลุ่มสายบุรี ลุกเกอร์ (SAIBURI LOOKER) เริ่มต้นด้วยการจัดงานเสวนา ดิมน้ำชาชื่นชมความทรงจำสายบุรี จังหวัดที่หายไป ณ บ้านพิพิธภักดี อำเภอสายบุรี และจัดกิจกรรม “สาตสีเมืองสาย” ซึ่งเป็นนิทรรศการศิลปะที่มีศิลปินลงพื้นที่วาดรูปเมืองสายบุรีในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจและให้คนในพื้นที่เข้ามาร่วมกิจกรรม ตลอดจนพูดคุยกันให้มากขึ้น (เกสรบัว อุบลสรรค์, 2558) และได้นำภาพวาดทั้งหมดมาจัดทำเป็น สารคดีสั้นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวที่น่าสนใจในสายบุรี ตลอดจนได้สร้างพื้นที่บนเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจในชื่อ “SAIBURI LOOKER” เพื่อบอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของคนในพื้นที่สายบุรี สภาพแวดล้อม โดยบอกเล่าความทรงจำผ่านภาพถ่าย หนังสือ สารคดี การสานเสวนา และการจัดนิทรรศการ เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี และคนนอกพื้นที่ ได้ร่วมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างพื้นที่กลางในการพูดคุยสื่อสารเจตนารมณ์ รวมถึงความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ได้อย่างอิสระเสรี และเป็นตัวของตัวเองอย่างเปิดเผยมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของคนในพื้นที่อำเภอสายบุรี ทำให้ผู้คนไม่กล้าออกมาพูดคุยหรือทำกิจกรรมร่วมกันเหมือนในอดีต และด้วยเหตุดังกล่าวนี้องค์กลุ่มสายบุรี ลุกเกอร์จึงได้ถือกำเนิดขึ้นเพื่อส่งมอบความสุข รอยยิ้มและเสียงหัวเราะ ตลอดจนการทำกิจกรรมเพื่อให้คนในชุมชนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันและเพื่อลดความรู้สึกหวาดระแวงของคนต่างศาสนา ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามว่า กลุ่มสายบุรี ลุกเกอร์มีวิธีการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายทางสังคม เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายทางสังคม และกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายทางสังคมออนไลน์เพื่อนำไปสู่สันติสุขท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ โดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมุ่งเน้นเก็บข้อมูลต่างๆจากสิ่งที่ปรากฏบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER โดยทำการศึกษาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2555 ซึ่งเป็นเดือนที่จัดสร้างเพจวันแรกถึงเดือนเมษายน 2559 ซึ่งเป็นช่วงปีปัจจุบันของการศึกษาวิจัยมากที่สุด และการสัมภาษณ์สมาชิกในกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ รวมไปถึงผู้ที่ร่วมแสดงความคิดเห็นบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER และการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เพื่อนำไปสู่คำตอบในการวิจัย (Ethnography)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นแนวคำถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นคำถามที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่ม จุดมุ่งหมายของการรวมกลุ่ม กิจกรรมที่ทำพื้นที่สาธารณะพื้นที่ที่สื่อออนไลน์ ความคิดเห็นของชาวบ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งจัดขึ้นโดยกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ฯลฯ รวมไปถึงการนิยามความหมายการสร้างเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ทั้งนี้จะเป็นแนวคำถามปลายเปิด

2. แบบบันทึกการสังเกต บันทึกจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการเข้าไปสนทนาและทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ในช่วงขณะจัดกิจกรรมในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เช่น การสังเกตสภาพแวดล้อม สภาพความเป็นอยู่ของผู้คนในพื้นที่อำเภอสายบุรี ร่วมกับการสังเกตการณ์การจัดนิทรรศการ กิจกรรมการเล่าเรื่องราวในอดีต เพื่อเป็นข้อมูลเสริมในการนำไปสู่คำตอบของการศึกษาวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่องการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มสายบุรีลูกเกอร์ เพื่อดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกหมวดหมู่ ตีความ สร้างข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลทางเอกสาร ตลอดจนแนวคิดและงานวิจัยที่

เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเครือข่ายทางสังคม แนวคิดสันติสุข สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้

ขอบเขตผู้ให้ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์สมาชิกที่เริ่มในการก่อตั้งกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ทั้งหมดจำนวน 4 คน แต่การศึกษาวิจัยครั้งนี้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 3 คนตามความสมัครใจ ซึ่งสมาชิกเหล่านั้นนับถือศาสนาอิสลาม, ผู้ที่แสดงความคิดเห็นบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER จำนวน 10 คน, ผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ จำนวน 10 คน แบ่งเป็นภาคีเครือข่ายบุคคลจำนวน 8 คน และภาคีเครือข่ายที่เป็นองค์กรรัฐและเอกชน จำนวน 2 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ บนพื้นที่ 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ไซเบอร์

พื้นที่ทางกายภาพ คือ พื้นที่ที่กลุ่มสายบุรีใช้จัดกิจกรรมกลุ่มเสวนาพูดคุยสิ่งที่ขาดหายไป จัดนิทรรศการศิลปะภาพถ่ายเมืองสายบุรีในอดีต สำหรับพื้นที่ไซเบอร์ คือ พื้นที่บนเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER

ขอบเขตด้านระยะเวลา

โดยเริ่มเก็บข้อมูลจากในเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER ตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556 ถึงวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2559 เนื่องด้วยเป็นช่วงเวลาในการเริ่มต้นเฟซบุ๊กแฟนเพจในช่วงแรก และเก็บข้อมูลภาคสนามจากในพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 ถึง 1 เมษายน 2559 เนื่องด้วยผู้วิจัยเริ่มต้นเข้ามาศึกษากลุ่มนี้ช่วงปี 2558 ผู้วิจัยจึงอยากให้ได้กิจกรรมที่เป็นปัจจุบันของกลุ่มมากที่สุดและผู้วิจัยสามารถลงไปเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ และการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์จัดขึ้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth interview) สัมภาษณ์สมาชิกในกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความทรงจำทางสังคมของคนในท้องถิ่นอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี เนื่องจากการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER และใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งเป็นวิธีการที่

ติในการสร้างการมีส่วนร่วม เพราะผู้วิจัยประสงค์จะทำการศึกษาในประเด็นของการเป็นพื้นที่ชุมชนชาลาของแฟนเพจเฟซบุ๊ก SAIBURI LOOKER ที่เกิดจากรวมตัวกันของประชาชนที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกันแล้วได้มาแสดงความคิดเห็นร่วมกันจะทำให้ผู้วิจัยไปสู่คำตอบของการวิจัยได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ นอกจากนี้คือการสัมภาษณ์ผู้อ่านจำนวน 10 คน โดยทำการสัมภาษณ์ผ่านการสนทนาในกล่องข้อความของเฟซบุ๊ก และการโทรศัพท์ โดยผู้วิจัยพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่ม การรวมกลุ่ม และภาคีเครือข่ายที่ช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ซึ่งสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ แต่ไม่ได้ยึดเป็นสิ่งที่แน่นอนตายตัวจนทำให้มองข้ามข้อมูลอื่นที่สำคัญไป นอกเหนือจากแนวคำถามที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้จดบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร ประกอบกับการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ระหว่างอยู่ในภาคสนาม

นอกจากนี้เพื่อให้ช่วยเปิดมุมมองที่หลากหลายในการวิจัยโดยไม่ผ่านการวิเคราะห์หรือตีความจากผู้วิจัยเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ใช้บริการเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER ทั้งนี้เพื่อสร้างสัมพันธ์ไมตรีให้ผู้ใช้บริการรู้สึกเป็นกันเอง ผู้วิจัยได้บอกถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ก่อนเสมอ บางครั้งหากพบว่าต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นพิเศษก็จะขอเบอร์โทรศัพท์ติดต่อไว้แล้วจึงสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ในภายหลัง เนื่องจากการเข้าใช้บริการเฟซบุ๊กของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างของช่วงเวลาที่ไม่เหมือนกัน เช่น บางคนออนไลน์เฟซบุ๊กทุกวัน บางคนนาน ๆ ครั้งจึงจะออนไลน์เฟซบุ๊ก หรือบางคนไม่ถนัดพิมพ์ข้อความให้สัมภาษณ์ก็จะขอให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ด้วยตนเอง

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเสวนาบอกเล่าเรื่องราวในอดีต และสังเกตสภาพแวดล้อมและผู้คน que เข้ามาร่วมกิจกรรมนิทรรศการที่กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ (SAIBURI LOOKER) จัดขึ้น นอกจากนี้ยังสังเกตสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านอำเภอสายบุรีด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลมาจำแนกหมวดหมู่ ตีความ สร้างข้อสรุป และนำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ด้วยแนวคิดเครือข่ายทางสังคม แนวคิดสันติสุข แนวคิดสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ และแนวคิดอัตลักษณ์

สรุปผลการศึกษา

1. จุดเริ่มต้นของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ และการขยายเครือข่ายทางสังคม

กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ เริ่มต้นจัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการเมื่อ ปี 2556 ด้วยแนวความคิดของอานัส ซึ่งเป็นประธานกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ที่ต้องการอยากจะทำงานด้านการพัฒนาสังคม และเพื่อแก้ปัญหาความรู้สึกละเลยหวาดกลัว หวาดระแวงของคนในพื้นที่ที่ถูกกดทับด้วยสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ตลอดจนปลุกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ทั้งนี้กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ มาจากชื่อภาษาอังกฤษว่า SAIBURI LOOKER หมายถึงผู้เฝ้ามองการเปลี่ยนแปลงของสายบุรี แล้วนำการเปลี่ยนแปลงต่างๆเหล่านี้มาดำเนินเป็นกิจกรรมในรูปแบบการสานเสวนา นิทรรศการ และหนังสือ เป็นต้น โดยการขยายเครือข่ายทางสังคมเริ่มต้นจากการทำกิจกรรมในพื้นที่ผ่านงานศิลปะ และประวัติศาสตร์เรื่องเล่า ภาพถ่ายในอดีตเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความรู้สึกร่วมกันถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีตของอำเภอสายบุรี ตลอดจนความสงบสุข และรอยยิ้มของผู้คนก่อนที่จะเกิดความไม่สงบในพื้นที่ขึ้น

“ผมเป็นคนตั้ง มั่นบอกลึง LOOKER ครับ เป็นนักเฝ้ามอง เราเป็นคนเฝ้ามองการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างในสายบุรี เริ่มจริงจังตอนที่สิ่งที่เราทำเริ่มเป็นที่สนใจของคนสายบุรีเยอะขึ้น คนข้างนอกก็เริ่มรู้จักเราก็มีทางกลุ่มจากกรุงเทพฯ นักวิชาการจากกรุงเทพฯ ก็สนใจก็เชิญเราไปพูดคุยแล้วก็แนะแนวทางต่าง ๆ ให้ทางกลุ่มมีการจัดการที่เป็นระบบ ก็เริ่มจริงจังมากขึ้น จากนั้นก็เริ่มหา concept ในการทำงานของเรา นั่นคือการสะท้อนอะไรบางอย่างจากคนใน เพื่อให้คนนอกได้รู้ผ่านเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลง เล่าภาพเรื่องราว เรื่องเล่าของคนแก่ หรืออะไรต่างๆ บ้านเรือนสถาปัตยกรรมที่สามารถสะท้อนให้เห็นสิ่งที่เคยมีในอดีตไม่มีในปัจจุบันแล้วมันเปลี่ยนแปลงไปคือ concept หลักของเรา อยากให้เรื่องเหล่านี้สะท้อนออกมาแล้วทำให้คนในที่เปลี่ยนไปในแง่ของความรู้สึก หรืออะไรหลายๆอย่าง ได้สำนึกในความเป็นท้องถิ่น” (อานัส พงศ์ประเสริฐ ประธานกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์,สัมภาษณ์วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2558)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวทำให้เห็นว่า กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ (SAIBURI LOOKER) เป็นกลุ่มคนที่เติบโตและอาศัยอยู่ในอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี จำนวน 4 คนซึ่งเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งหมดและมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของอำเภอสายบุรี โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ได้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เปลี่ยนไปจากในอดีตของอำเภอสายบุรี ซึ่งนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เรื่องเล่าจากคนเฒ่าคนแก่ และความเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นได้ชัดจากอาคารสถาปัตยกรรมมาร้อยเรียงเชื่อมโยงให้ทุกคนได้ทราบเพื่อเรียกคืนความทรงจำความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนความรู้สึกสำนึกในความเป็นท้องถิ่นคืนกลับมา

อานัส อับฮาร์ และฟาอิส กล่าวว่าการจัดตั้งกลุ่มเริ่มต้นจากความสัมพันธ์แบบพี่น้องและเพื่อนฝูง ทั้งนี้อานัสกับฟาอิสเป็นพี่น้องกัน และอานัสก็เป็นเพื่อนสมัยเรียนอยู่มัธยมศึกษากับอับฮาร์ ช่วงขณะนั้นอานัสเพิ่งเรียนจบปริญญาตรีจากกรุงเทพมหานครและกลับมาอยู่บ้านที่อำเภอสายบุรีได้สักพักหนึ่ง เนื่องจากเป็นคนชอบถ่ายรูปอยู่แล้วจึงได้ถ่ายรูปสถานที่ต่างๆในอำเภอสายบุรีไว้แล้วเมื่อได้มีโอกาสไปร่วมงานกิจกรรมการรื้อฟื้นความทรงจำที่จัดขึ้นที่อำเภอริโอเฮาส์ จังหวัดนราธิวาส จึงคิดว่าอยากจะฟื้นฟูความทรงจำของคนในอำเภอสายบุรีเช่นเดียวกัน จากนั้นอานัส อับฮาร์ และฟาอิส จึงได้มีการพูดคุยปรึกษาร่วมกัน ต่อมาได้จัดเป็นวงเสวนาจิบน้าชาเล็กๆ เพื่อพูดคุยเรื่องราวในอำเภอสายบุรี กล่าวได้ว่าทั้งสามคนมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน นั่นคือ อยากรจะฟื้นฟูความทรงจำของคนในสายบุรีจึงนำไปสู่การพูดคุย การนัดพบปะ และการทำกิจกรรมร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของสมาชิกกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ที่กล่าวไว้ว่า

“...ผมกับอานัสสนิทกันตั้งแต่ประถม มัธยม มาแยกกันตอนเรียนมหาวิทยาลัย ที่หลักๆตอนสร้างเพจมีพี่กับอานัส ประมาณ 4-5 คน มีพี่อานัส ดากลอง แต่ตอนนี้ออกไปแล้ว แล้วก็พี่ตีฟู้ฟู้ของอานัส แล้วก็ฟาอิส น้องชายอานัส...” (อับฮาร์ เบญจมนัสกุล, สัมภาษณ์วันที่ 19 เมษายน 2559)

“...เริ่มต้นที่พี่อานัสเขาอยู่กรุงเทพกลับมาสายบุรี ก็อยากจะเล่าเรื่องราวเก่าๆผ่านภาพถ่ายช่วงแรกๆก็ตั้งกลุ่ม ตอนเปิดเพจก็อยากเล่นเรื่องราวให้คนสายบุรีรู้และเรื่องราวเก่าๆ จะเล่าให้คนทราบเฉยๆ สักพักก็มี NGO เห็นก็เกิดงานเรื่อยๆ...”

(ฟาอิส พงศ์ประเสริฐ, สัมภาษณ์วันที่ 19 เมษายน 2559)

คำสัมภาษณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าความสัมพันธ์แบบพี่น้องและเพื่อนฝูงนั้น นำไปสู่ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเดียวกันนั่นคือ การสร้างเพชบุรีแฟนเพจ SAIBURI LOOKER เพื่อบอกเล่าเรื่องราวในอดีตของอำเภอสาบบุรีให้คนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ได้ทราบ

ต่อมาทางกลุ่มได้มีการสร้างเพชบุรีแฟนเพจชื่อ SAIBURI LOOKER เพื่อโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับในอดีตของอำเภอสาบบุรี ตลอดจนกิจกรรมที่ทางกลุ่มจัดขึ้น จากการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มสาบบุรี ลูกเกอร์ โดยมีการทำกิจกรรมในพื้นที่กายภาพหรือพื้นที่อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี และพื้นที่ไซเบอร์หรือพื้นที่ในเพชบุรีแฟนเพจ SAIBURI LOOKER ทำให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ภายใต้ความสัมพันธ์แบบใหม่ ซึ่งก็คืออัตลักษณ์แบบปัจเจกบุคคล และอัตลักษณ์ โดยเริ่มต้นจากการที่สมาชิกของกลุ่มสาบบุรี ลูกเกอร์รวมกลุ่มด้วยความสมัครใจ รวมถึงระบบความสัมพันธ์ของการเป็นพี่ เป็นน้อง เป็นเพื่อน หรือเป็นเพื่อนของเพื่อนกับสมาชิกในกลุ่มแล้วจึงได้มีการประสานขอความร่วมมือต่อกันเป็นทอดๆ ซึ่งการที่ทางกลุ่มสาบบุรี ลูกเกอร์ เคยไปร่วมกิจกรรมหรือช่วยงานต่างๆที่ทางภาคประชาสังคมกลุ่มอื่นๆจัดขึ้น อาทิ กลุ่มแวงที่รัก หรืองานคืนความทรงจำบาบะที่จังหวัดนราธิวาส ทำให้กลายเป็นความรู้จักกันและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีประเด็นดังนี้

1.1 เครือข่ายบนพื้นที่กายภาพในพื้นที่อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี

ภาคีเครือข่ายบนพื้นที่กายภาพคือภาคีเครือข่ายที่เป็นบุคคล และภาคีเครือข่ายภาคเอกชน ซึ่งภาคีเครือข่ายภาคเอกชนมีบุคคลที่เป็นคนสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มสาบบุรี ลูกเกอร์ ซึ่งก็คือ “คนกลาง” เนื่องจากเป็นทั้งพี่เลี้ยงที่คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนหาผู้สนับสนุนกิจกรรมให้กับกลุ่มสาบบุรี ลูกเกอร์ ต่อมาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการ “คืนความทรงจำสาบบุรี จังหวัดที่หายไป” ซึ่งคนกลางมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงให้เกิดเป็นภาคีเครือข่าย อาทิ ภาคีเครือข่ายบุคคล และภาคีเครือข่ายภาคเอกชน ซึ่งการดำเนินกิจกรรมร่วมกันนั้นจะเป็นในลักษณะของการเป็นจิตอาสาและมีเป้าหมายเดียวกันกับกลุ่มสาบบุรี ลูกเกอร์

นอกจากนี้สถาปัตยกรรมอันโดดเด่นของอำเภอสาบบุรีดังเช่นวังพิพิธภักดินั้นยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็น “พื้นที่กลาง” ในการทำกิจกรรมทางสังคม ตลอดจน การขยายเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มสาบบุรี ลูกเกอร์และเป็นสถานที่ในการประกอบสร้างความทรงจำทางสังคมผ่านเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับวังแห่งนี้อีกด้วย

อย่างไรก็ดีการแนะนำจากกลุ่มภาคประชาสังคมกลุ่มอื่นๆที่รู้จักกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ สามารถเป็นสิ่งเชื่อมโยงในการขยายเครือข่ายทางสังคมให้กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ได้ทำงานร่วมกันกับสื่อมวลชน การทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอนอกจากจะกลายเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นแล้วยังทำให้กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางผ่านทางสื่อสาธารณะอย่างเช่นโทรทัศน์โดยการรายงานข่าวของภาคีเครือข่ายภาคสื่อมวลชนนั่นเอง

1.2 เครือข่ายบนพื้นที่ไซเบอร์ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER

เครือข่ายบนพื้นที่ไซเบอร์ในเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER เริ่มต้นจากการที่กลุ่ม SAIBURI LOOKER โพสต์เรื่องราวในอดีตของอำเภอสายบุรีอย่างสม่ำเสมอในช่วงเริ่มการสร้างแฟนเพจ นั้นจึงเสมือนเป็นการเล่าเรื่องราวภูมิหลังให้ผู้ใช้บริการบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER ได้รู้จักความเป็นมาของอำเภอสายบุรีก่อน จากนั้นจึงค่อยๆเริ่มต้นโพสต์เรื่องราวและกิจกรรมต่าง ๆ ของที่ทางกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ จัดขึ้น ซึ่งการทำในลักษณะดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ใช้บริการบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER เกิดความสนใจเข้ามาอ่านข้อความที่โพสต์ รวมถึงร่วมพูดคุยและแสดงความคิดเห็นผ่านทางข้อความที่โพสต์เหล่านั้นด้วย ซึ่งสิ่งต่างๆข้างต้นต่อมาจึงทำให้เกิดเป็นภาคีเครือข่ายภาครัฐบาลและเอกชน

1.3 แนวทางการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์

แนวทางการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ นั้นเกิดจากปัจจัย 5 ประการหลักๆ ได้แก่ 1.) การสร้างเครือข่ายทางสังคมผ่านพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี 2.) การได้เข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3.) ความสัมพันธ์ของการเป็นเพื่อน 4.) ความสัมพันธ์ของคนบ้านเดียวกัน และ5.) เฟซบุ๊กแฟนเพจ SAIBURI LOOKER

ทั้งนี้ การที่สมาชิกแต่ละคนล้วนแต่เติบโตและอาศัยอยู่ที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดี ซึ่งเกิดขึ้นจากการรู้จัก ตลอดจนสามารถสร้างความไว้วางใจให้กับคนอื่น ๆ ในพื้นที่ ได้ดีกว่าบุคคลที่ไม่ได้เป็นคนในท้องถิ่น ซึ่งก่อให้เกิดเป็นความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายบุคคลในท้องถิ่น ภาคประชาสังคมกลุ่มอื่นๆทั้งในและนอกพื้นที่ รวมถึงผู้แทนจากภาครัฐและภาคเอกชน

สำหรับวิธีการดำเนินกิจกรรมต่างๆเริ่มต้นจากการที่กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ได้ประชุมเพื่อวางแผนและรังสรรค์กิจกรรมขึ้นมาให้มีความสอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ตนเองมีความรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดี และเมื่อได้

วางแผนประชุมกลุ่ม รวมทั้งกำหนดแนวทางหรือกลุ่มเป้าหมายในการจัดกิจกรรมได้แล้ว ก็จะลงพื้นที่เก็บข้อมูลเรื่องราวและบุคคลต่าง ๆ

อย่างไรก็ดี ขั้นตอนการหาความร่วมมือของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ สืบเนื่องจากระบบความสัมพันธ์ของการเป็นพี่ เป็นน้อง เป็นเพื่อน หรือเป็นเพื่อนของเพื่อนกับสมาชิกในกลุ่มแล้วจึงได้มีการประสานขอความร่วมมือต่อกันเป็นทอด ๆ ซึ่งการที่ทางกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ เคยไปร่วมกิจกรรมหรือช่วยงานต่าง ๆ ที่ทางภาคประชาสังคมกลุ่มอื่น ๆ จัดขึ้น อาทิ กลุ่มแวงที่รัก หรืองานคืนความทรงจำญาบะที่จังหวัดนราธิวาส ทำให้กลายเป็นความรู้จักกันและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ทั้งนี้สมาชิกของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ รวมกลุ่มด้วยความสมัครใจ และร่วมทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เนื่องด้วยภาระหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในชีวิตประจำวันนั้นมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำให้การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจะเป็นลักษณะของงานจิตอาสาที่สมาชิกเข้ามาช่วยด้วยความเสียสละและทำหน้าที่ที่ตนเองถนัด

1.4 กิจกรรมทางสังคมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์

กิจกรรมทางสังคมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์เริ่มต้นจากการจัดกิจกรรมร่วมกันกับภาคีเครือข่ายบุคคลในพื้นที่ โดยมีการรื้อฟื้นความจำเกี่ยวกับอำเภอสายบุรี ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนในสมัยก่อนผ่านที่กิจกรรมวาดภาพศิลปะไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ในอำเภอสายบุรี เพื่อเป็นการสร้างความสนใจและให้ผู้คนในพื้นที่ได้รู้จักกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ทั้งนี้ต่อมาเพื่อให้คนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ได้รู้จักกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ มากยิ่งขึ้นจึงก่อให้เกิดเป็นโครงการ “คืนความทรงจำสายบุรี ความทรงจำที่หายไป” โดยทำร่วมกันกับภาคีเครือข่ายจากภาครัฐ เพื่อนำไปสู่การเรียกอดีตผ่านการจำลองขึ้นมาใหม่ผ่านความนึกคิดความทรงจำร่วมทางสังคม ตลอดจนกิจกรรมที่จัดขึ้นในพื้นที่นับว่ามีความหลากหลายและแปลกใหม่แตกต่างจากกลุ่มภาคประชาสังคมกลุ่มอื่นๆ กล่าวคือ กิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่กลุ่มผู้ใหญ่หรือคนเฒ่าคนแก่ในชุมชนไปจนถึงกลุ่มเยาวชนในพื้นที่อำเภอสายบุรี ทั้งนี้กิจกรรมประกอบด้วยการสานเสวนา การจิตนันทนาการ การฉายหนังสั้น เป็นต้น

ทั้งนี้กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ จัดขึ้นก็มาจากเป้าหมายหลักที่อยากจะรื้อฟื้นความรู้สึกนึกคิดของคนในพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือหลงลืมเรื่องราวในอดีตของอำเภอสายบุรี รวมถึงลดความหวาดระแวงหรือความรู้สึกหวาดหวั่นที่ถูกกดทับจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เนื่องด้วยความรู้สึกเหล่านี้ทำให้การมีปฏิสัมพันธ์ของคนในพื้นที่เริ่มลดน้อยลงไป ซึ่งการที่คนในพื้นที่ได้ออกมามีส่วนร่วมใน

การจัดกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการถักทอสายใยของคนในพื้นที่ให้เกิดความรู้สึกที่ติดต่อกัน รวมถึงเกิดความรู้สึกรักและหวงแหนบ้านเกิดของตนเอง นอกจากนี้เพื่อให้คนนอกพื้นที่ได้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองและวิถีชีวิตของผู้คนที่อำเภอสายบุรีอีกแง่มุมหนึ่งที่ยังไม่เคยปรากฏให้เห็น ซึ่งกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถดึงดูดความสนใจให้ผู้คนจากในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามาร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ภายในงานกิจกรรมที่จัดขึ้นพบว่าหลาย ๆ คนที่ร่วมงานมีรอยยิ้ม มีการพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน กิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างความมีชีวิตชีวาและลดความหวาดระแวงซึ่งกันและกันของคนในชุมชนได้ กล่าวคือ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายและมีการนำศิลปวัฒนธรรม ตลอดจน ศิลปะและดนตรี มาใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้รูปแบบของกิจกรรมออกมาสบาย ๆ คล้าย ๆ งานปาร์ตี้ที่เพื่อนฝูงไปนัดพบปะ พูดคุย และสังสรรค์ร่วมกัน โดยหลาย ๆ กิจกรรมได้เปิดพื้นที่ทางสังคมทำให้ประชาชนในพื้นที่ทั้งคนไทยพุทธ คนมุสลิม และคนจีน ได้เข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่รู้สึกแปลกหรือหวาดระแวงซึ่งกันและกัน อีกทั้งการจัดกิจกรรมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ที่ได้นำความนึกคิดหรือเรื่องราวในอดีต หรือทางประวัติศาสตร์ของอำเภอสายบุรีมาเป็นตัวขับเคลื่อนเล่าเรื่องราวทำให้ผู้คนในหลาย ๆ กลุ่มวัย ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ และคนเฒ่าคนแก่ได้รับรู้ถึงที่มาที่ไปของประวัติศาสตร์บ้านเกิดตนเอง รวมถึงได้ทำให้อำเภอสายบุรีเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมตลอดจนการนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มานำใช้นั้นสามารถทำให้เกิดเป็นการประกอบสร้างความทรงจำทางสังคมของคนในชุมชนได้ สามารถเป็นสิ่งขับเคลื่อนในการสร้างความสุขและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน

2. การเกิดอัตลักษณ์ของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์

กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ เกิดจากการรวมตัวกันของคนรุ่นใหม่ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามและอาศัยอยู่ที่ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี จำนวน 3 คน ได้เฝ้ามองถึงปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยความรู้สึกอยากพ้นความทรงจำเก่าๆ และหลอมรวมความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ รวมถึงความรู้สึกรักความเป็นมาของอำเภอสายบุรีที่เคยรุ่งเรืองในอดีตแต่ปัจจุบันค่อยๆ จางหายไปด้วยปรากฏการณ์บางอย่าง จึงรวมตัวกันเพื่อหาข้ออธิบายถึงความสัมพันธ์ทางสังคม วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ของคนสายบุรีในอดีตและปัจจุบันโดยนำเรื่องราวเหล่านั้นมาเชื่อมโยงผ่านเรื่องเล่าที่พ่อ แม่ และญาติพี่น้อง ได้เล่าให้ฟังถึงความเป็นสายบุรีและตัวตนของคนสายบุรีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี จำนวน 8 คน และผู้ให้บริการบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย SAIBURI LOOKER

จำนวน 10 คน และภาคีเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ จำนวน 10 คน ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ แบ่งเป็น 5 ประเด็นหลัก ๆ คือ 1.) อัตลักษณ์ผ่านชื่อและโลโก้ของกลุ่ม 2.) อัตลักษณ์ผ่านการเล่าเรื่องราวในท้องถิ่น 3.) อัตลักษณ์ผ่านรูปแบบการจัดกิจกรรม 4.) อัตลักษณ์ผ่านความเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ 5.) อัตลักษณ์ผ่านการนำเสนอข้อมูล

ทั้งนี้ความเจริญรุ่งเรืองในอดีตของอำเภอสายบุรีนั้นปัจจุบันเหลือไว้เพียงสถาปัตยกรรมเท่านั้นที่ทำให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้ถึงรากเหง้าของบรรพบุรุษตนเอง ซึ่งต่อมาจึงได้มีกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามจำนวน 3-4 คนได้รวมตัวกันเฝ้ามองความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับอำเภอแห่งนี้ ซึ่งเป็นอำเภอบ้านเกิดที่พวกเขาเติบโตมาและยังคงอาศัยอยู่ในปัจจุบัน กลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียกตนเองว่า “สายบุรี ลูกเกอร์” (SAIBURI LOOKER) ซึ่งหมายถึงผู้ที่เฝ้ามองอำเภอสายบุรีนั่นเอง

ทั้งนี้กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ จัดขึ้นก็มาจากเป้าหมายหลักที่อยากจะรื้อฟื้นความรู้สึกนึกคิดของคนในพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือหลงลืมเรื่องราวในอดีตของอำเภอสายบุรี รวมถึงลดความหวาดระแวงหรือความรู้สึกหวาดหวั่นที่ถูกกดทับจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เนื่องด้วยความรู้สึกเหล่านี้ทำให้การมีปฏิสัมพันธ์ของคนในพื้นที่เริ่มลดน้อยลงไป ซึ่งการที่คนในพื้นที่ได้ออกมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการถักทอสายใยของคนในพื้นที่ให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน รวมถึงเกิดความรู้สึกรักและหวงแหนบ้านเกิดของตนเอง นอกจากนี้เพื่อให้คนนอกพื้นที่ได้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองและวิถีชีวิตของผู้คนที่อำเภอสายบุรีอีกแง่มุมหนึ่งที่ยังไม่เคยปรากฏให้เห็น ซึ่งกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถดึงดูดความสนใจให้ผู้คนจากในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ภายในงานกิจกรรมที่จัดขึ้นพบว่าหลายๆคนที่ร่วมงานมีรอยยิ้ม มีการพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน กิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างความมีชีวิตชีวาและลดความหวาดระแวงซึ่งกันและกันของคนในชุมชนได้ กล่าวคือ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายและมีการนำศิลปวัฒนธรรม ตลอดจน ศิลปะและดนตรี มาใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้รูปแบบของกิจกรรมออกมาสบาย ๆ คล้าย ๆ งานปาร์ตี้ที่เพื่อนฝูงไปนัดพบปะ พูดคุย และสังสรรค์ร่วมกัน อีกทั้งการจัดกิจกรรมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ที่ได้นำความนึกคิดหรือเรื่องราวในอดีต หรือทางประวัติศาสตร์ของอำเภอสายบุรีมาเป็นตัวขับเคลื่อนเล่าเรื่องราวทำให้ผู้คนในหลาย ๆ กลุ่มวัย เด็ก ผู้ใหญ่ และคนเฒ่าคนแก่ได้รับรู้ถึงที่มาที่ไปของประวัติศาสตร์บ้านเกิดตนเอง รวมถึงได้ทำให้อำเภอสายบุรีเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมตลอดจนการนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาใช้นั้น

สามารถทั้งให้เกิดเป็นการประกอบสร้างความทรงจำทางสังคมของคนในชุมชนก่อให้เกิดเป็นสิ่งขับเคลื่อนในการสร้างความสุขและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน

บทสรุป

กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ เริ่มต้นจัดตั้งกลุ่มด้วยแนวความคิดที่ต้องการลดความรู้สึกหวาดกลัว หวาดระแวงของคนในพื้นที่ที่ถูกกดทับด้วยสถานการณ์ความไม่สงบ และปลูกจิตสำนึกรักษากันเกิด มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบการสานเสวนา นิทรรศการ และหนังสือ หลังจากนั้นมีการขยายเครือข่ายทางสังคมด้วยการจัดนิทรรศการงานศิลปะ และประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า ภาพถ่ายในอดีตเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความรู้สึกร่วมกันถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีตของอำเภอสายบุรี ตลอดจนความสงบสุขและรอยยิ้มของผู้คนก่อนที่จะเกิดความไม่สงบในพื้นที่ขึ้น กิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างความมีชีวิตชีวาและลดความหวาดระแวงซึ่งกันและกันของคนในชุมชนได้ กล่าวคือ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายและมีการนำศิลปวัฒนธรรม ตลอดจน ศิลปะและดนตรี มาใช้ในการจัดกิจกรรมทำให้รูปแบบของกิจกรรมออกมาสบาย ๆ คล้าย ๆ งานบาร์ดีที่เพื่อนฝูงไปนัดพบปะ พูดคุย และสังสรรค์ร่วมกัน อีกทั้งการจัดกิจกรรมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ที่ได้นำความนึกคิดหรือเรื่องราวในอดีต หรือทางประวัติศาสตร์ของอำเภอสายบุรี มาเป็นตัวขับเคลื่อนเล่าเรื่องราวทำให้ผู้คนในหลาย ๆ กลุ่มวัย เด็ก ผู้ใหญ่ ต่อมาทางกลุ่มได้มีการสร้างเฟซบุ๊กแฟนเพจชื่อ SAIBURI LOOKER เพื่อโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับในอดีตของอำเภอสายบุรี ตลอดจนกิจกรรมที่ทางกลุ่มจัดขึ้นทำให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ภายใต้ความสัมพันธ์แบบใหม่

อภิปรายผลการศึกษา

1. การสร้างเครือข่ายบนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบพี่น้อง เพื่อนฝูง และคนบ้านเดียวกัน

จากการศึกษา พบว่าการสร้างเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ เกิดขึ้นบนพื้นฐานความสัมพันธ์ของการเป็นพี่เป็นน้อง เพื่อนสนิทที่รู้จักกันมานาน และความสัมพันธ์ของคนบ้านเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของเก็ดดา บัญปราการ, เจตน์สฤกษ์ สังขพันธ์, เบญจพร ดิขุนทด และนันทรัฐ สุริโย (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคมผ่านแรงงานข้ามชาติบนพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า หรือ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ใ้ได้อย่างน่าสนใจว่า เครือข่ายทางสังคมของกลุ่มแรงงานพม่าเป็นแบบอุปถัมภ์ในระบบเครือญาติ กล่าวคือ เมื่อกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ต้องจากบ้านมาทำงานยังพื้นที่อีกฝากหนึ่งและมีพื้นที่ในสังคมแล้วก็จะทำการติดต่อสื่อสาร ผ่านช่องทางที่

หลากหลายเพื่อให้ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงหรือเพื่อนบ้าน ได้มีโอกาสหรือชีวิตที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับกลุ่มสายบุรีลูกเกอร์ที่มีความสัมพันธ์แบบพี่น้อง เพื่อนฝูง เครือญาติ ทั้งนี้เนื่องจากมาจากพื้นที่เดียวกัน และมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน ดังนั้นกิจกรรมดังกล่าวจึงทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสออกมาพบปะ พูดคุย รวมถึงการทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น นอกจากนี้ส่วนหนึ่งมาจากความรู้สึกหวาดระแวงที่ถูกกดทับจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำให้คนที่อาศัยอยู่ที่อำเภอสายบุรีตั้งแต่กำเนิดต้องลุกขึ้นรวมตัวกันทำอะไรบางอย่างเพื่อจะนำพาให้ชุมชนมีความเจริญรุ่งเรืองดังเช่นในอดีตที่เคยเป็นมา สมาชิกของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์รวมกลุ่มด้วยความสมัครใจ รวมถึงระบบความสัมพันธ์ของการเป็นพี่ เป็นน้อง เป็นเพื่อน หรือเป็นเพื่อนของเพื่อนกับสมาชิกในกลุ่มแล้วจึงได้มีการประสานขอความร่วมมือต่อกันเป็นทอดๆ นำไปสู่การเป็นที่รู้จักของกลุ่มภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน ซึ่งต่อมาได้เป็นแรงขับเคลื่อนในการเผยแพร่กิจกรรมต่างๆของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ให้เป็นที่รู้จักระดับชุมชน และระดับประเทศเพิ่มขึ้น

2. การสร้างเครือข่ายด้วยกิจกรรมที่มีความหลากหลายแตกต่างและมีเอกลักษณ์

จากการศึกษา พบว่าการจัดกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ เริ่มต้นจากการจัดกิจกรรมร่วมกันกับภาคีเครือข่ายบุคคลในพื้นที่ โดยมีภารกิจรื้อฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับอำเภอสายบุรี ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนในสมัยก่อนผ่านกิจกรรมที่พา ศิลปินไปวาดภาพศิลปะตามพื้นที่ต่างๆในอำเภอสายบุรี เพื่อเป็นการสร้างความสนใจ และให้ผู้คนในพื้นที่ได้รู้จักกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ทั้งนี้ต่อมาเพื่อให้คนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ได้รู้จักกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ มากยิ่งขึ้นจึงก่อให้เกิดเป็นโครงการ “คืนความทรงจำสายบุรี ความทรงจำที่หายไป” โดยทำร่วมกันกับภาคีเครือข่ายจากภาครัฐ เพื่อนำไปสู่การเรียกอดีตผ่านการจำลองขึ้นมาใหม่ ผ่านความนึกคิดความทรงจำร่วมทางสังคม ตลอดจนกิจกรรมที่จัดขึ้นในพื้นที่นั้นว่ามีความหลากหลายและแปลกใหม่แตกต่างจากกลุ่มภาคประชาสังคมกลุ่มอื่นๆ กล่าวคือ กิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่กลุ่มผู้ใหญ่หรือคนเฒ่าคนแก่ในชุมชนไปจนถึงกลุ่มเยาวชนในพื้นที่อำเภอสายบุรี ซึ่งกิจกรรมประกอบด้วยการสานเสวนา การจัดนิทรรศการ การฉายหนังสั้น เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมต่างๆที่กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ จัดขึ้นก็มาจากเป้าหมายหลักที่อยากจะรื้อฟื้นความรู้สึกนึกคิดของคนในพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือหลงลืมเรื่องราวในอดีตของอำเภอสายบุรี รวมถึงลดความหวาดระแวงหรือความรู้สึกหวาดหวั่นที่ถูกกดทับจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เนื่องด้วยความรู้สึกเหล่านี้ทำให้การมีปฏิสัมพันธ์ของคนในพื้นที่เริ่มลดน้อยลงไป ซึ่ง Connerton (1989 อ้างถึงใน เบญจวรรณ นาราสัจจ

2553) ชี้ให้เห็นว่าความทรงจำเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น เกิดจากการผลิตซ้ำ และได้มีการส่งต่ออย่างต่อเนื่องในสังคม ผ่านการปฏิบัติที่ถูกทำซ้ำๆผ่านพิธีเฉลิมฉลองหรือการปฏิบัติทางร่างกายจนเป็นความเคยชินภายใต้ห้วงสำนึกของปัจเจกบุคคลที่คล้ายกับถูกเชื่อมต่อโดยการสร้างแผนที่ทางความคิด แต่ขณะเดียวกันก็เป็นการส่งต่อความทรงจำจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Halbwach (อ้างถึงใน อเนก รักเงิน.2549) ที่เชื่อว่าบุคคลและความทรงจำทางสังคมมีการเชื่อมโยงกัน ดังนั้น การที่กลุ่มสายบุรีได้จัดกิจกรรมกระตุ้นความทรงจำให้คนในพื้นที่ได้ออกมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการถักทอสายใยของคนในพื้นที่ให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน รวมถึงเกิดความรู้สึกรักและหวงแหนบ้านเกิดของตนเอง นอกจากนี้เพื่อให้คนนอกพื้นที่ได้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองและวิถีชีวิตของผู้คนที่อำเภอสายบุรีอีกแง่มุมหนึ่งที่ยังไม่เคยปรากฏให้เห็น ซึ่งกิจกรรมหลายๆกิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถดึงดูดความสนใจให้ผู้คนจากในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามาร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ภายในงานกิจกรรมที่จัดขึ้นพบว่าหลายคนที่ร่วมงานมีรอยยิ้ม มีการพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน กิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างความมีชีวิตชีวาและลดความหวาดระแวงซึ่งกันและกันของคนในชุมชนได้ โดยหลายๆกิจกรรมได้เปิด พื้นที่ทางสังคมทำให้ประชาชนในพื้นที่ อาทิ คนไทยพุทธ คนมุสลิม และคนจีน ได้เข้ามาร่วมกิจกรรมโดยไม่รู้สึกรู้สีกหรือหวาดระแวงต่อกันและกัน นอกจากนี้กิจกรรมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ยังสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดทอนความรุนแรงจากสถานความไม่สงบในพื้นที่ได้ โดยการจัดกิจกรรมของคนในชุมชนอย่างสร้างสรรค์เปรียบเสมือนกับการเป็นกระบอกเสียงเล็กๆที่เกิดขึ้นจากคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชนจึงทำให้ผืนป่าเป็นพลังชุมชนขนาดใหญ่ในการป้องกันตนเอง รวมถึงช่วยสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในภาคประชาชน อีกทั้งยังเป็นการลดช่องว่างแห่งความหวาดระแวงจากความแตกต่างทางชนชาติ ศาสนา และชาติพันธุ์ ซึ่งการจัดกิจกรรมต่างๆของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์กับภาคีเครือข่ายนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความร่วมมือในลักษณะของเครือข่ายทางสังคมอันทำให้การจัดกิจกรรมเป็นไปในลักษณะที่แตกต่างและหลากหลาย

การสร้างเครือข่ายของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ เกิดขึ้นทั้งบนพื้นที่กายภาพ คือในพื้นที่ตำบลละลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี และบนพื้นที่ออนไลน์ คือ แฟนเพจเฟซบุ๊กที่ชื่อว่า SAIBURI LOOKER กลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ ได้นำเอาศิลปะ วัฒนธรรม หนังสือ และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของอำเภอสายบุรี มาจัดแสดงเป็นกิจกรรมที่เรียกว่า “รื้อฟื้นความทรงจำทางสังคม” ให้กับผู้ที่อาศัยในพื้นที่และผู้ที่ใช้งานบนเฟซบุ๊กแฟนเพจทั้งที่เป็นผู้ใช้งานที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่อำเภอสายบุรี

จังหวัดปัตตานี ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมที่เน้นการนำเอาภาพถ่ายในอดีตหรือภาพศิลปะจากการวาดรูประบายสีน้ำของศิลปินซึ่งเคยลงพื้นที่ไปวาดรูปตามสถานที่ต่างๆ ในอำเภอสายบุรี และนำภาพเหล่านี้มาจัดแสดงเป็นนิทรรศการหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทำให้รูปแบบกิจกรรมของกลุ่มมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ เนื่องด้วยเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ของคนในท้องถิ่นและคนในท้องถิ่นลุกขึ้นมาจัดกิจกรรมเหล่านี้ด้วยตนเอง นอกจากนี้กิจกรรมที่จัดขึ้นก็เป็นรูปแบบที่ง่าย ๆ และสบายๆ ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมหรือผู้ที่อ่านข้อความบนแฟนเพจเฟซบุ๊ก SAIBURI LOOKER เกิดความรู้สึกละมุนคลาย รู้สึกรักและห่วงหาอาทรของตนเอง อีกทั้งยังได้ทำให้คนนอกพื้นที่ได้รู้จักอำเภอสายบุรีมากยิ่งขึ้นและลดความรู้สึกหวาดกลัวต่ออำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ Habermas (อ้างถึงในเบญจพร ดิขุนทด 5666) ที่มองพื้นที่สาธารณะว่านำไปสู่เหตุผลและความคิดที่ดี รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร เช่นเดียวกับงานเสวนาในครั้งนี้ คนนอกและคนในพื้นที่ได้รับฟังเสียงซึ่งกันและกันที่สะท้อนภาพกระบวนการสื่อสารและพลังการสื่อสารใหม่ อันนำไปสู่พื้นที่สาธารณะที่จะเป็นจุดที่สร้างแรงบันดาลใจให้ก้าวเข้าไปสู่การใช้เหตุผลที่ดีด้วย

3. การสร้างเครือข่ายโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

การจัดกิจกรรมของกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ จะมีความหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่จัดกิจกรรมในวันนั้น อาทิ กิจกรรมการสานเสวนาสำหรับกลุ่มผู้ใหญ่หรือนักวิชาการ งานนิทรรศการภาพถ่ายหรือภาพวาดศิลปะ รวมถึงหนังสือจะเป็นกิจกรรมสำหรับบุคคลทั่วไป และงานล่าสุดอย่างงานที่มีชื่อว่า SAIBURI STREET XHIBIT เป็นกิจกรรมที่มีการวาดภาพพ่นสีและการทำเวิร์คช็อปเก๋ต๋อบอร์ดให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของระวี แก้วสุกใส และ ชัยรัตน์ จุสปาโล (2556) ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์กรณีศึกษาเฟซบุ๊ก กับการพัฒนาผู้เรียน ไว้ที่น่าสนใจว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ มักถูกใช้เป็นแหล่งพบปะติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อนๆ หรือคนรู้จัก หรือแม้แต่ใช้เป็นพื้นที่สาธารณะในการแบ่งปันข้อมูลต่างๆ ให้กับผู้คนที่อยู่ในชุมชน สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งเพื่อ การศึกษา ธุรกิจ และความบันเทิงร่วมกัน ทั้งนี้เฟซบุ๊ก สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการเรียนการสอน โดยอำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้เป็นช่องทางในการแบ่งปันความรู้หรือแสดงความคิดเห็น และสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสาร เช่นเดียวกับการที่กลุ่มสายบุรีลูกเกอร์ได้ขยายเครือข่ายทางสังคมผ่านเฟสบุคออนไลน์ทำให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและกว้างขวางขึ้น

4. การสร้างเครือข่ายทางสังคมในสถานการณ์ปกติและการสร้างเครือข่ายทางสังคมท่ามกลางสถานการณ์ความไม่ปกติในพื้นที่ชายแดนใต้

เนื่องด้วยสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มปะทุครั้งใหญ่เมื่อปี 2547 และอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานีเป็นหนึ่งในอำเภอที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นบ่อยครั้ง อาทิ เหตุการณ์ลอบวางระเบิดบริเวณร้านน้ำชาในพื้นที่ย่านร้านค้าชาวจีนในตำบลตะลุบัน อำเภอสาบบุรี เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่อย่างยิ่ง ทำให้คนในพื้นที่เกิดความรู้สึกหวาดกลัวและหวาดระแวงต่อกันและกัน โดยแตกต่างจากในอดีตที่ผู้คนสามารถไปมาหาสู่กันและพูดคุยกันได้อย่างปกติ แต่ท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ในขณะนั้นกลุ่มสาบบุรี ลูกเกอร์ เริ่มก่อตั้งเป็นกลุ่มและดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นทางการในปี 2556 ซึ่งเป็นปีที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นแล้ว จึงทำให้การสร้างเครือข่ายทางสังคม ตลอดจนการจัดกิจกรรมในพื้นที่ค่อนข้างที่จะดำเนินการได้ยากในช่วงระยะเริ่มต้นเพราะคนในพื้นที่ยังไม่รู้จักและไม่ทราบถึงวัตถุประสงค์การทำงานของกลุ่ม แต่ต่อมาเมื่อกลุ่มสาบบุรี ลูกเกอร์ ได้ดำเนินกิจกรรมงานสานเสวนาในพื้นที่โดยมีการพูดคุยถึงเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสาบบุรีในอดีต กิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจแสดงเป็นคนในพื้นที่และฉาก สถานที่ต่างๆที่ถ่ายทำที่อำเภอสาบบุรี และนำเสนอผ่านมุมมองของกลุ่มสาบบุรี ลูกเกอร์ ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่เติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในอำเภอสาบบุรีตั้งแต่เด็ก ตลอดจนงานแสดงนิทรรศการภาพถ่ายหรือศิลปะ เป็นต้น ก็เริ่มทำให้คนในพื้นที่เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของกลุ่มมากยิ่งขึ้น และการจัดกิจกรรมที่เป็นการสอดแทรกประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ได้ทำให้คนเฒ่าคนแก่ ผู้ใหญ่ และเด็กๆ เริ่มมีการพูดคุยกันถึงความทรงจำในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของเอกรินทร์ ต่วนศิริ (2557) ได้อธิบายเกี่ยวกับเครือข่ายประชาสังคมชายแดนใต้ท่ามกลางความรุนแรง ระบุว่า การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายมีเป้าหมายเพื่อให้แกนนำกลุ่มหรือองค์กร และทรัพยากรสามารถเชื่อมโยงการทำงานผ่านการปฏิบัติการและการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม อีกทั้งยังสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่ ตลอดจนทำให้เกิดการสื่อสารที่สามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบาย นอกจากนี้การทำงานบนระบบเครือข่ายได้มีการนำเสนอผ่านการจัดกิจกรรมประชุม และเสวนาเพื่อสร้างความเข้าใจและความรู้ อันทำให้เกิดการกำหนดยุทธศาสตร์ระหว่างเครือข่ายร่วมกัน เช่นเดียวกับการที่กลุ่มสาบบุรีลูกเกอร์ได้จัดกิจกรรมเพื่อหลายกำแพงในจิตใจที่ถูกกดทับด้วยความรู้สึกหวาดกลัว หวาดระแวง ไม่กล้าพูดคุยกันของคนในพื้นที่ให้กลับมารู้สึกดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การสร้างเครือข่ายทางสังคมท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ กลุ่มภาคประชาสังคมกลุ่มอื่นๆสามารถนำไปเป็นแนวทางหรือนำไปประยุกต์เพื่อให้เข้าบริบทของชุมชน ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนของตนเองได้

1.2 การจัดกิจกรรมสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ อาทิ การจัดงานสานเสวนา กิจกรรมหนังสือ นิทรรศการภาพถ่ายหรืองานศิลปะ เป็นต้น แต่การเริ่มต้นทำกิจกรรมควรจะทำให้การสอดแทรกถึงประวัติที่มาของชุมชนตนเองก่อนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจและการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน รวมถึงการจัดกิจกรรมในบรรยากาศแบบเรียบง่ายและสบายๆ โดยมีการสอดแทรกศิลปะ ดนตรี หรือหนังสือ จะสามารถช่วยให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย และสร้างความน่าสนใจให้อยากไปร่วมกิจกรรมได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาแนวทางการสร้างสมาชิกใหม่ของเครือข่ายกลุ่มสายบุรี ลูกเกอร์ เพื่อเชื่อมต่อระหว่างสมาชิกรุ่นเก่ากับสมาชิกรุ่นใหม่ในการสืบทอดความเป็นเครือข่ายต่อไป

2.2 การศึกษาความร่วมมือเชิงภาคีกับเครือข่าย

เอกสารอ้างอิง

เกิดถวา บุญปราการ เจตน์สุขขี สักขพันธ์ เบญจพร ดีขุนทด และนันทรัฐ สุริโย.

2557. “ดอกไม้แห่งรุ่งอรุณ”: พื้นที่ต่อรองของแรงงานข้ามชาติและความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจชายแดนไทย-พม่า. ว.คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.31: 39-62.

เกสรบัว อุบลสรรค์. 2558. สรุปเสวนาเรื่อง “พื้นเมืองสายจากนักเฝ้ามองแห่งสายบุรี”. <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=5055>. 25 ธันวาคม.

คืนความทรงจำสายบุรีจังหวัดที่หายไป. 2556. <http://www.deepsouthwatch.org/node/7>. 28 พฤศจิกายน.

เครือข่ายทางสังคม. 2558. <http://www.edu.tsu.ac.th/major/administration/data/FE511/%.doc>. 5 กุมภาพันธ์.

นฤมล นิราทร. 2543. การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ. กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

- นักเฝ้ามองแห่งสายบุรี-SAIBURI LOOKER. 2559. http://furd-rsu.org/?page_id=1143. 5 กุมภาพันธ์.
- เบญจพร ดิขุนทด. (2555, ตุลาคม). การศึกษาเกี่ยวกับความทรงจำทางสังคม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- เบญจวรรณ นาราสัจจ์. (2553). พฤษภาคม-สิงหาคม 2553. ความทรงจำอดีตในงานมรดกศึกษา(Heritage Studies) บทสำรวจเบื้องต้น, วารสารลุ่มน้ำโขง (6) ฉบับที่ 2, หน้า 30
- ปฐมบทแห่งลุ่มน้ำสายบุรี. 2558. <http://muslimchlangmal.net/index.php?topic=689.0;wap2>. 4 กันยายน.
- แผนงานนโยบายสาธารณะเพื่อการพัฒนาอนาคตของเมืองศูนย์ศึกษามหานครและเมืองวิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต. 2558. “สายบุรี...เท่าที่รู้”. http://furd-rsu.org/?page_id=1143. 9 สิงหาคม.
- พงษ์สมัญ ศิริพันธ์, วารุณีย์ จารุลักขณา และ อนุศิษฐ์ คงดวงค์ประทีป. 2557. เครือข่ายแรงงานสวนยางชาวอีสานในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. โครงการวิจัยหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต: มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์
- ภัทรภร พลพนาธรรม, ปาริชาติรัตนบรรณสกุล และปรมาภรณ์สุกใส. 2553. เครือข่ายทางสังคมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำบางน้อย อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม . <http://ssruir.ssru.ac.th/bitstream/ssruir/3871/0/97-53.pdf>. 28 มกราคม.
- ระวิ แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสปาโล. (2556). เครือข่ายสังคมออนไลน์ : กรณี เฟสบุ๊ค (Facebook) กับการพัฒนาผู้เรียน, วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ฉบับพิเศษ, 198-199
- สายบุรี...เท่าที่รู้. 2559. http://furd-rsu.org/?page_id=1143. 5 กุมภาพันธ์.
- สิทธิชัย ศรีวงษา. 2554. การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในอำเภอเมืองปัตตานีหลังเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต: มหาวิทยาลัยทักษิณ
- สิทธิชัย ศรีวงษา. 2554. การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในอำเภอเมืองปัตตานีหลังเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต: มหาวิทยาลัยทักษิณ
- เสียงจากสายบุรีวันนี้ยังหวาดภัย . 2555. <http://www.thairath.co.th/content/259306>. 22 ธันวาคม.

อริษา สโมสร. 2557. **เครือข่ายทางสังคมของหอยใต้ดินในตำบลหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช**. สารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อเนก รักเงิน. (2549, มกราคม). **มั่งกับหลักศีลธรรมคำสอนของขงจื้อ และการรื้อสร้างอดีต**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอกรินทร์ ต่วนศิริ. 2557. **เครือข่ายประชาสังคมชายแดนใต้ท่ามกลางความรุนแรง (ตอนที่ 2: การขับเคลื่อนประชาสังคมชายแดนใต้ : มองผ่านประสบการณ์ของ 4 เครือข่าย)**. ว.รูสะมีแล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 35: 59-72.

สัมภาษณ์

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ . (2559, 25 กุมภาพันธ์). ทางโทรศัพท์

ฮาดีย์ หะมิตง. (2559, 25 กุมภาพันธ์). ทางโทรศัพท์

อานัส พงศ์ประเสริฐ. (2558, 28 กุมภาพันธ์). ที่ชุมชนปะเสยะวอ ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดตานี.

ฟาอิส พงศ์ประเสริฐ. (2559, 19 เมษายน). ทางโทรศัพท์.

นภัสสร นัยสุวรรณ. (2558, 18 พฤษภาคม). ที่ถนนดับเพลิง อำเภอสายบุรี จังหวัดตานี.

รัศมีนทร์ นิติธรรม. (2558, 18 พฤษภาคม). ที่ถนนดับเพลิง อำเภอสายบุรี จังหวัดตานี.

ฮาดีย์ หะรีดา. (2558, 18 พฤษภาคม). ทางโทรศัพท์